

W lutym 2019 roku przewrócony został pomnik ks. Henryka Jankowskiego. Skłoniło to nas, Kolektyw Basta, do stworzenia wystawy „Exegi monumentum”. Pomnik, jak jego nazwa wskazuje, ma za zadanie upamiętniać ważne wydarzenia. W rzeczywistości polskich miast główną osią tematyczną dla postumentów jest historia wojny, przemocy i władzy. Swoją wystawą, jako kolektyw chcielibyśmy to zmienić. Oto nasze „pomniki”. Wy także stwórzcie swoje. Razem zrobimy wystawę „Exegimus monumenta” (łac. wybudowaliśmy pomniki).

Kolektyw Basta

★

*Konstrukcja fantazmatyczna jest fundamentalną strukturą organizującą podmiot, tak indywidualny, jak społeczny.*¹

A. Leder

Kształtowanie przestrzeni publicznej — jak wiadomo — nie wiąże się jedynie z fizycznym aspektem zagospodarowania, to również organizacja przestrzeni mentalnych, zogniskowanych wokół, wszelkiego rodzaju, popiersi, monumentów, obelisków, czy innego rodzaju przedstawień o charakterze pomnikowym.

Ale jaki komunikat przekazują nam pomniki? Na ile, te, używane do utrwalania społecznych osiągnięć — w wymiarze symbolicznym — narzędzia rzeczywiście są skuteczne? Jak radzić sobie z płynnym charakterem oferowanych idei, które starano się w nie wdrożyć? Czy, a może przede wszystkim na ile, monumenty przekazują zgodność z akurat panującą opcją polityczną, która zawsze stoi za podjęciem decyzji o ich postawieniu?

Jako pierwszy przykład świadomego budowania pamięci historycznej (za pośrednictwem pomnika), na terenie Polski, wskazuje się rzeźbę przedstawiającą Jana III Sobieskiego², nie trzeba było długo czekać, by ta praktyka stała się codziennością, zalewając wspólną przestrzeń

przedstawieniami, nierzadko, charakterologicznie niedopasowanymi do współczesnych paradygmatów.

Od początku lat 80. zaczęto opracowywać koncepcje pomnika krytycznego, to m.in. idee charakteryzujące się procesualną praktyką społeczną, efemeryzmem, przy jednoczesnym wspólnotowym przeżywaniu powstawania danego dzieła, czy po prostu, próbie dialogu z tym co zastane. Te idee uwzględniają wielogłos, otwierając pole dla tych, którzy nigdy wcześniej prawa do wyrażenia głosu nie mieli. Kolektyw Basta, organizujący młodych aktywistów, środowiskowo powiązanych z Gdańskim Uniwersytetem i Akademią Sztuk Pięknych stara się utworzyć podobne pole, proponując możliwość dialogu wszystkim, którzy na temat kształtowania przestrzeni publicznej chcieliby wyrazić swoje zdanie.

Piotr Tadeusz Mosur

---

¹ A. Leder, *Prześlona rewolucja: ćwiczenie z logiki historycznej*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2014, s. 13

² Rzeźba dłuta Franciszka Pincka umieszczona naprzeciwko Pałacu Łazienkowskiego, na ulicy Agrykoli, zaprojektowana przez Andrzeja Le Bruna.

Wystawa przynależy do cyklu Plaster, realizowanego w Galerii UL:

Plaster — W każdym ulu znajdziemy wiele plastrów, są one jego nieodłączną częścią. Plastry występują również w naszym ULu, jako owoc wspólnej pracy, stanowiąc cykl niepowiązanych ze sobą wydarzeń wystawienniczych, inicjowanych przez chętne do pracy grupy.

Wystawa jest organizowana w ramach Roku Antyfaszystowskiego.

Kolektyw Basta
„Exegi monumentum”
20—30 IX 2019 r.

★

Galeria UL
ul. Św. Barbary 3
80-753 Gdańsk
tel. 660 811 584 / 667 507 629
e-mail ul.galeria@gmail.com
WWW <http://fb.com/galeriaul>